

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Економіки та менеджменту
Кафедра Економіки і підприємництва

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

Нестерчук Аліни Ігорівни

УДК 338.43

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«Удосконалення антикризової системи запобігання банкрутства
ДП «Народицький спецлісгосп» смт. Народичі,
Народицький район, Житомирська область»

051 «Економіка»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ А.І. Нестерчук

Керівник роботи

Грабчук Інна Францівна

к.е.н., доцент кафедри економіки і підприємництва

Житомир – 2019

АНОТАЦІЯ

Нестерчук А.І. «Удосконалення антикризової системи запобігання банкрутства ДП «Народицький спецлісгосп» смт. Народичі, Народицький район, Житомирська область», ОС «Магістр», 051 «Економіка», ЖНАЕУ, м. Житомир, 2019 р.

У дослідженні розкрито економічну сутність поняття «банкрутство» та означено основні напрями щодо удосконалення антикризової системи запобігання банкрутству у підприємстві. Ідентифіковано причини банкрутства, що є вкрай необхідним для розробки конкретних шляхів його недопущення на підприємстві за ринкових умов господарювання. Здійснено моніторинг фінансового стану підприємства, який дозволив стверджувати, що у ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство» за 2016-2018 рр. відбувалися порушення фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства. У зв'язку з скрутним фінансовим становищем запропоновано механізм прогнозування ймовірності банкрутства у підприємстві який передбачає здійснення: на першому етапі – визначення фінансового стану з позиції можливого банкрутства ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство», а в заключному – на основі результатів прогнозу, прийняття рішення і здійснення відповідних антикризових заходів.

Ключові слова: антикризова система, банкрутство, ліквідність, підприємство, платоспроможність, фінансова стійкість.

SUMMARY

Nesterchuk A.I. «Improvement of the anti-crisis system of bankruptcy prevention of SE «Narodichesky special forestry» Narodichi, Narodichi district, Zhytomyr region », OS“ Master ”, 051“ Economy ”, ZNAEU, Zhytomyr, 2019

The study reveals the economic essence of the concept of "bankruptcy" and outlines the main directions for improving the anti-crisis system of bankruptcy prevention in the enterprise. The causes of bankruptcy have been identified, which is essential for the development of specific ways of bankruptcy in the enterprise under market conditions. The financial condition of the enterprise was monitored, which allowed to state that in the State Enterprise "Specialized Forestry" for 2016-2018 there were violations of financial stability, solvency and liquidity of the enterprise. Due to the difficult financial situation, the mechanism of bankruptcy probability prediction in the enterprise is proposed, which envisages the implementation of: at the first stage - determination of financial status from the position of possible bankruptcy of SE "Narodnaya Specialized Forestry", and finally - based on the results of the forecast, decision implementation of appropriate anti-crisis measures.

Keywords: anti-crisis system, bankruptcy, liquidity, enterprise, solvency, financial stability.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНТИКРИЗОВОЇ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА У ПІДПРИЄМСТВІ.....	6
1.1. Сутність антикризової системи запобігання банкрутства.....	6
1.2. Методичні основи діагностики антикризової системи запобігання банкрутства у підприємстві.....	9
1.3. Причини виникнення економічної кризи на підприємстві.....	11
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА АНТИКРИЗОВОЇ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА У ДП «НАРОДИЦЬКЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	13
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	13
2.2. Фінансовий стан діяльності підприємства.....	16
2.3. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства.....	19
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКРИЗОВОЇ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ ДП «НАРОДИЦЬКЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»	21
3.1. Обґрунтування антикризової системи запобігання банкрутству підприємства.....	21
3.2. Головні складові антикризового управління підприємством.....	23
3.3. Прогнозування зростання ефективності діяльності підприємства.....	29
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТКИ.....	38

ВСТУП

В умовах ринкової економіки на підприємствах час від часу виникають кризові явища. Причинами такого стану суб'єктів господарювання можуть бути: нераціональне використання корпоративних ресурсів, низька продуктивність праці, висока собівартість продукції та низька якість менеджменту підприємства та ін. Проявами кризового стану підприємства є зниження фінансово-економічних результатів діяльності, зокрема, чистого прибутку, платоспроможності та ліквідності, що в результаті призводить до його банкрутства. За таких умов, найбільш істотним є вміння та майстерність керівників і спеціалістів подолати кризовий стан на підприємстві. Процес подолання кризових проявів на підприємстві може відбуватися як поступово, так і прискорено. Таким чином, виникає необхідність розробки та обґрунтування антикризової системи запобігання банкрутству підприємства.

Вивченням економічного змісту поняття «антикризова система запобігання банкрутству підприємства» та розробкою різних методик і показників щодо прогнозування ймовірності банкрутства підприємства займались вітчизняні науковці та практики такі як: А. Матвійчук, О. Терещенко, Т. Тесленко та ін. Значний внесок у розробку антикризового управління підприємством зробили зарубіжні вчені, а саме: Е. Альтман, А. Бівер, Р. Ліс, Р. Сайфуллін, Г. Спрінгейт, Дж. Таффлер та ін. Проте, незважаючи на численні дослідження щодо розуміння сутності поняття «банкрутство», особливостей, теоретичного підґрунтя та розробки антикризової системи в умовах підприємства ще знаходиться на стадії удосконалення.

Метою даної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних та практичних рекомендацій удосконалення антикризової системи запобігання банкрутству ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство».

Розробка механізму антикризової системи запобігання банкрутству підприємства передбачає необхідність розв'язання таких завдань: дослідити теоретичні основи антикризової системи запобігання банкрутству

підприємства; узагальнити методика оцінки ймовірності банкрутства суб'єкта господарювання; надати організаційно-економічну характеристику діяльності підприємства; здійснити оцінку щодо ймовірності банкрутства ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство»; обґрунтувати напрями та розробити пропозиції щодо удосконалення антикризової системи запобігання банкрутству ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство».

Об'єктом дослідження є процес удосконалення антикризової системи запобігання банкрутству ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство». Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методичних аспектів удосконалення антикризової системи запобігання банкрутству у підприємстві.

Теоретичною і методичною базою дослідження є діалектичний підхід до вивчення проблем сучасного рівня ймовірності банкрутства підприємства. За допомогою абстрактно-логічного методу та його головних прийомів аналогії і співставлення, індукції і дедукції розкрито сутність антикризової системи підприємства, а також сформульовано загальні висновки.

Для означення проблем, що впливають на процес подолання кризових явищ на підприємстві та розробки шляхів їх подолання використовували методи аналізу і синтезу. Для оцінки ймовірності банкрутства ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство» використовували статистико-економічні методи та його прийоми – графічний, порівняння тощо. Монографічний метод застосовано для економічного обґрунтування необхідності удосконалення антикризової системи запобігання банкрутству ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство».

Головними інформаційними джерелами проведеного дослідження були закони та нормативно-правові акти України, які регулюють питання банкрутства вітчизняних підприємств, наукові публікації та навчальні підручники за темою дослідження, річна звітність підприємства за 2016-2018 рр., результати власних досліджень, а також інформаційні ресурси світової комп'ютерної інформаційної мережі Internet.

Практична спрямованість дослідження полягає у визначенні резервів щодо удосконалення антикризової системи запобігання банкрутству ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство» на основі проведення розрахунків. Кваліфікаційна робота має прикладний характер та рекомендації знаходження резервів удосконалення антикризової системи запобігання банкрутству ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство», які можуть бути використані при впровадженні запропонованих стратегічних розробок на підприємстві.

Основні результати дослідження апробовані в збірниках: матеріали V Міжнародного науково-практичного форуму, 25 жовтня 2019 (ЖНАЕУ, м. Житомир) та науково-практичному журналі «Регіональна економіка та управління» 4 (26) листопада 2019 року.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та додатків, списку використаної літератури. Основний обсяг роботи становить 37 сторінок і містить 4 рисунки і 8 таблиць, список використаних літературних джерел налічує 40 найменувань і викладений на 5 сторінках. Робота має 2 додатки.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Сучасний економічний процес в Україні зумовлює необхідність комплексного дослідження і розв'язання проблеми формування антикризової системи запобігання банкрутства підприємств лісопромислового комплексу за специфічних умов, які виникли у результаті аварії на ЧАЕС. При здійсненні цієї діяльності у ДП «Народицький спецлісгосп» виникає необхідність прийняття рішень, які синтезують елементи економіки, фінансів, маркетингу та інших галузей знань. Таким чином, необхідність дослідження щодо подолання кризових явищ на підприємстві зумовлена наступними чинниками: по-перше, обмеженістю наявних ресурсів; по-друге, бажанням суб'єкта господарювання отримати максимальну суму прибутку за найнижчих витрат.

У результаті проведення дослідження встановлено, що визначальною проблемою антикризової системи запобігання банкрутства всередині будь-якого підприємства постає неузгодженість за різними варіаціями взаємодії об'єкта і суб'єкта управління та умовами і напрямками виконання поставлених завдань у виробництві продукції, реалізації і, загалом, досягненні ефективності функціонування. Першорядним завданням антикризової системи підприємства є вчасне виявлення такого його економічного стану, який може стати причиною його банкрутства.

ДП «Народицький спецлісгосп» було створено у результаті реорганізації згідно наказу №6 по Житомирському державному лісгосподарському об'єднанню «Житомирліс» від 21 січня 1993 року до складу якого увійшли землі: Народицького адміністративного району загальною площею 49389 га, в тому числі Народицького держлісгоспу – 34961 га і сільськогосподарські землі із ступенем забруднення 15 Кі/км² і більше загальною площею - 14428 га.

Основний асортимент продукції, яка заготовляється в лісгоспі, є: пиловник 21 %, технічна сировина 24,4%, пиловник твердолистих порід

18,3% та ін.

Обсяги реалізації продукції у ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство» за 2018 р. у порівнянні з 2016 р. зросли на 23621 тис. грн. Проте, сума чистого прибутку зменшилася на 765 тис. грн. Результатом зменшення чистого прибутку у підприємстві є зростання собівартості реалізованої продукції на 29409 тис. грн.

За 2016-2018 рр. середньорічна вартість виробничих фондів у ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство» зросла більше як у 2 рази, зокрема: основні виробничі фонди на 3098,4 тис. грн. та оборотні засоби на 2466,1 тис. грн. Поповнення основних виробничих фондів підприємства, за збільшення чисельності працівників на 53 особи, забезпечило зростання фондоозброєності на 10 тис. грн.

Це вказує на те, що підприємство формує потужну матеріально-технічну базу, яка сприятиме зростанню продуктивності праці у підприємстві та підвищення ефективності функціонування.

Водночас, погіршення деяких показників викликано збільшенням частки позикових джерел, що не є негативним явищем. У зв'язку з цим для ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство» постає завдання попередження зменшення ділової активності, платоспроможності та ліквідності підприємства.

Обґрунтовано, що антикризова система запобігання банкрутства у ДП «Народицьке лісове господарство» має такі ознаки як: специфічність використання управлінських рішень і інструментарію щодо запобігання банкрутства та підмарний рівень ризикованості прийнятих рішень, які реалізуються у діяльності суб'єкта господарювання.

Для зростання ефективності діяльності ДП «Народицький спецлісгосп» пропонуються інноваційні технології заготівлі лісосировини. Оскільки значний вплив на собівартість продукції у підприємстві мають матеріальні витрати, разом з тим мають негативний вплив на ефективність функціонування підприємства, пропонуємо ДП «Народицький спецлісгосп»

новітні технології лісозаготівлі, які мають порівняно нижчі витрати на паливно-мастильні матеріали та більшу ефективність від їх експлуатації.

Таким чином, обґрунтована модель розподілу лісопродукції і вибору технологій виробництва продукції у ДП «Народицький спецлісгосп», яка складається з двох взаємопов'язаних виробничих процесів, а саме, вибору інноваційних технологій заготівлі і перероблення деревини дозволить протягом прогнозованого періоду мінімізувати витрати та максимізувати доходи, а також забезпечити максимальну потребу підприємства в номенклатурному і асортиментному обсязі продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропродовольчого комплексу : навч.– метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В. Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2013. – 734 с.
2. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств : теорія, методика, аналіз : монографія / В. Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2005. – 292 с.
3. Василик Н. М. Механизмы стимулирования комплексного использования лесоресурсного потенциала / Н. М. Василик // Материалы Международной научно–практической конференции «Окружающая среда и менеджмент природных ресурсов». – Тюмень: Изд–во Тюменского государственного университета, 2010. – 11–13 октября. – С. 243–245.
4. Василик Н. М. Механізм стимулювання комплексного використання лісоресурсного потенціалу : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.06 / Василик Н. М.; Луц. нац. техн. ун–т. – Луцьк, 2011. – 231 с.
5. Гелетуха Г.Г. Оцінка енергетичного потенціалу біомаси в Україні. – Ч. 1. Відходи сільського господарства та деревинна біомаса / Г.Г. Гелетуха, Т.А. Железна, М.М. Жовмір та ін. // Промислова теплотехніка. – 2010. – Т. 32. – № 5. – С. 58 – 65.
6. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації. – Київ: ВІРА–Р, 2008. – 320 с.
7. Голуб О.А. Напрями підвищення ефективності управління лісокористуванням / О.А. Голуб // Економіка природокористування і охорони довкілля : зб. наук. пр. – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. – С. 83–88.
8. Голян В.А. Удосконалення еколого–економічного регулювання лісогосподарського підприємництва: вітчизняні реалії та доцільність імплементації зарубіжного досвіду / В.А. Голян, С.М. Демидюк, А.І. Гордійчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 12. – С. 26–28.

9. Горбань О.М., Бахрушин В.Є. Основи теорії систем і системного аналізу: Навчальний посібник. – Запоріжжя: ГУ “ЗІДМУ”, 2004. – 204 с.
10. Дейнека А. М. Лісове господарство: еколого – економічні засади розвитку: [монографія] / Анатолій Дейнека. – К.: Знання, 2009. – 350 с.
11. Економічний аналіз: Навч. посібник / За ред. Ніконенко М.С. –К., 2003. – 679 с.
12. Івашків Т.С. Використання показника порівняльної економічної ефективності в умовах ринкової економіки // Наукові записки за матеріалами IV Міжн. конф. студентів та молодих учених “Управління розвитком соціально–економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання”. Т. 1. – Донецьк, 2009. – С. 99–100.
13. Кальченко Л. Г. Логістика. Збірник ситуаційних і практичних завдань : навч. посіб. /Л. Г. Кальченко, В. В. Крещенко. — К.: КНЕУ, 2011. — 221 с.
14. Котлер Ф. Основы маркетинга ; [пер. с англ.] ; [общ. ред. и вступ. ст. Е. М. Паньковой]. — М.: Прогресс, 1990. — 672 с.
15. Лебедевич С.І. Методичні проблеми впровадження екологічного аудиту в лісопромисловому комплексі України / С.І. Лебедевич, У.П. Федунік // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ДНУ. – 2005. – Вип. 2009: [У 4 т.]. Т. 2. – С. 421–427.
16. Лісова політика: теорія і практика: монографія / [Синякевич І.М., Соловій І.П., Врублевська О.В., Дейнека А.М. та ін.]; під ред. І.М. Синякевича. – Львів: ЛА «Піраміда», 2008. – 612 с.
17. Ломаченко Т. И. Рынок инноваций в АПК: методология и организация монография / Т. И. Ломаченко. — К.: ННЦ ІАЕ, 2010. — 376 с.
18. Лотош В.Е. Переработка отходов природопользования / В. Е. Лотош. – Екатеринбург : Полиграфист, 2007. – 503 с.
19. Макаровська Т.П., Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2008. – 298 с.

20. Макмиллан Р. Экономикс. – М.: «Издательство ПРИОР», 1998. – 384 с.
21. Міщук І.С. Природокористування в контексті цивілізаційного розвитку / І.С. Міщук // Економіка природокористування і охорони довкілля : [зб. наук. праць]. – К. : РВПС України НАН України, 2006. – С. 147–153.
22. Новак У.П. Оцінка впливу діяльності деревообробних підприємств в контексті забезпечення екологічної безпеки / У.П. Новак // Сучасні інформаційні технології управління екологічною безпекою, природокористуванням, заходами в надзвичайних ситуаціях: зб. наук. праць VII Міжнар. наук.–практ. конф., (1–5 вересня 2008 р.). – Київ–Харків–АР Крим, 2008. – С. 94–97
23. Новак У.П. Оцінка впливу діяльності деревообробних підприємств в контексті забезпечення екологічної безпеки / У.П. Новак // Сучасні інформаційні технології управління екологічною безпекою, природокористуванням, заходами в надзвичайних ситуаціях: зб. наук. праць VII Міжнар. наук.–практ. конф., (1–5 вересня 2008 р.). – Київ–Харків–АР Крим, 2008. – С. 94–97
24. Олексюк О. І. Технологія оцінки результативності діяльності підприємства / О. І. Олексюк // Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія : Економічні науки. – Черкаси : ЧДТУ, 2009. – Вип . 22. – Т. 2. – С. 169–173.
25. Основи економічної теорії / С.В. Мочерний, С.А. Єрохін, Л.О. Каніщенко та ін. – К.: Знання, 2009.
26. Падерин И. Д. Научные и практические аспекты повышения экономической эффективности современного предприятия / И. Д. Падерин // Вісник Академії економічних наук України . – 2003. – № 1. – С. 89–95.
27. Поклонський С.Т., Мухопадов В.Г. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Віктар, 2001. – 178 с.
28. Рац О. М. Визначення сутності поняття «ефективність функціонування підприємства» / О. М. Рац // Економічний простір: зб. наук. праць. – № 15. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. – С. 275–285.

29. Рац О. М. Визначення сутності поняття «ефективність функціонування підприємства» / О. М. Рац // Економічний простір: зб. наук. праць. – № 15. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. – С. 275–285.
30. Русак Н.А. Экономический анализ в условиях самофинансирования предприятий. – Минск: Беларусь, 1989. – 215 с.
31. Сафонов А. О. Тенденции развития производства композиционных материалов из отходов древесины / А. О. Сафонов // Научный журнал КубГАУ. – 2012. – № 75 (01).
32. Суханов В. С. Роль биоэнергетики в повышении эффективности работы лесопромышленного комплекса России / В. С. Суханов // Вестник МГУЛ – Лесной вестник. – 2009. – № 4. – С. 5–11.
33. Федунік У.П. Вплив вступу України в СОТ на розвиток деревообробної промисловості / У.П. Федунік // Науковий простір Європи–2007: матеріали III Міжнар. наук.–практ. конф., (Дніпропетровськ, 16–30 квітня 2007 р.). – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2007. – Т. 2. Економічні науки. – С. 72–74.
34. Хеннінг К. Нова економіка, форми вияву, причини і наслідки / К. Хеннінг [та ін.]. — К.: Таксон, 2006. — 306 с
35. Шегда А. В., Литвиненко Т.М., Нахаба М.П. «Економіка підприємства» .– К., 2005.
36. Шнипко О. Нагромадження основного капіталу як фактор конкурентоспроможності економіки / Шнипко О. // Економіка України. – 2005. – № 7. – с.23–35.
37. Юрчишин В. В. Інноваційні аспекти еволюції економічної науки / В. В. Юрчишин // Економіка АПК. — 2012. — № 1. — С. 90–99
38. Ячменьова В. М. Ефективність управління діяльністю промислового підприємства та діагностика загроз: монографія / В. М. Ячменьова, М. В. Височина, О. Й. Сулима. – Сімферополь: ВД АРІАЛ, 2010. – 472 с.

39. Ященко О. І. Економічні та соціальні аспекти оцінки ефективності / О. І. Ященко , О. П. Романюк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.6 – С. 237–238.

40. Martijn Vis. Harmonization of biomass resource assessments. Volume I: Best practices and methods handbook. Report on WP5 of the EC FP7 Project “Biomass Energy Europe”, 2010. BTC Biomass Technology Group B.V., the Netherlands. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.eu-bee.com>.